Nr. 4. Lwów, Niedziela dnia 22. stycznia 1893. Rok XXV.

Trzydziestolecie.

Trzydzieści upłynęło lat,
Jak powalony naród padł,
I krótką jasnej złudy chwilę
Oblało krwi serdecznej tyle...

Ze zgrozą myśl się cofa wstecz;
Pogruchotany runął miecz,
Przybyło mogił co niemiara
I nowy, świetny tryumf — cara!

I jeszcze srożej, niźli wprzód,
Brzęczą łańcuchy, smaga knut
W obrębie dawnych polskich granic...
Więc wszystko próżno, wszystko na nic!?

Nie! Mimo krwawych, ciężkich prób,
Nas nie pochłonął jeszcze grób,
My nawet pogrom ów przetrwali:
Cierpimy, lecz żyjemy dalej!

Myśmy przebyli krwawy chrzest,
Lecz w nim potężna siła jest
I ona nawet bez oręży,
Skoro nadejdzie czas — zwycięży!

*
* *

Nie ten najlepiej o przyszłości radzi,
Kto się zanurza w smutnych wspomnień kadzi;
I nie ten także, kto potomnym niesie
Zamiast dzieł żyznych, frazes na frazesie.

Lament i patos chowajmy! Nikogo
Łza nie zbawiła, ani też nikt drogą
Wysłaną słowy, choćby przepięknemi,
Nie doszedł celu na tej twardej ziemi.

Czynów nam trzeba, a gdy inne czyny
Zamkniętą widzą bramę tej krainy —
My bez ułudnej wiary w siłę cudu,
Pracujmy szczerze nad oświatą ludu.

Nuże, po groszu rzućmy do skarbony,
Codzień po groszu — a będą miliony.
I jasność zejdzie na lud i zaświta
Wolność bezkrwawą walką tą zdobyta.

Na 22. stycznia 1893.

Nikt nas nie wzywa do strzelby i korda,
Nie hukniem z boru marsza Dąbrowskiego —
Lecz dzieje Boże pełnym prądem biegą...
Nie nam żałoba, bracia! *Sursum corda!*

Platon Kostecki.

Jakżem bogaty!

Jakżem bogaty!
Skarbów blaskiem oczy poję:
Lasy—ruczaje—wzgórza—niwy—kwiaty—
Konwalje śnieżne—i modre bławaty—
Wszystko to moje!...

Kędy wzrok sięga
W mroczną dal, w słoneczne światy—
Błękit—obłoków stada—tęczy wstęga—
W piękna całokształt wszystko mi się sprzęga;
Jakżem bogaty!...

Gdy rwą się struny
I jęk zgrzyta z serca trumny,—
Czarna wypełza noc—gorają łuny—
Burze skowyczą—biją mi pioruny;
Jam pan ich dumny...

Gdy skroń rozchmurzę,
Wilg i zięb szczebiocą roje—
Ruń wiosną buja—balsamem tchną róże—
Jasno się słonko śmieje na lazurze!
Wszystko to moje!...

Lecz gdy jak strzała
Warknie myśl wśród zwątpień trwogi:
Patrz—jak szeroka łez kraina cała
Garstka ci wolna na grób nie została, —
Jakżem ubogi!...

W Styczniu 1893.

Aureli Urbański.

Do młodzieży.

Między dawnemi a staremi laty
Zda się że przepaść nieprzebyta leży
Że jakieś dziwne i nieznane światy,
Dzielą nas starszych od polskiej młodzieży.

Zda się, że wszystko cośmy ukochali,
Przy sercu grzejąc, co raz bardziej stygnie,
Że to co wielkie, już dziś w gruz się wali,
A nie ma tego, co z gruzów podźwignie.

O młodzi polska! Ty Tytana ręką,
Wznieś gmach ojczyzny prawicą zuchwałą,
I niech co było dla nas starszych męką
Stanie się Tobie zaszczytem i chwałą.

Bezimienny.

„Kometa“ i „Kuźnia“.

Kto o nich dziś pamięta...

Komu znane są dokładniej dwa tych tytułów wydawnictwa humorystyczne lwowskie z przedpowstańczej doby, których wydawcy, redaktorowie i współpracownicy prawie wszyscy już w grobie!...

A jednak swego czasu wywierały one na bruku naszym wpływ znaczny. Ucinki satyryczne, żarty często bolesne, i ironiczne dogryzki powtarzał sobie wtedy Lwów cały... Nie raz przychodziło z ich racyi do skrzyżowania pałaszy...

Wszystko bowiem szło wówczas na ostre — nawet humor, zanim w wojenną zmienił się pieśń...

Niech nam też wolno będzie — w chwili dzisiejszej — powtórzyć to i owo z błysków „Komety“ i grotów „Kuźni“, jedynych pozostałości humoru polskiego w dobie tak wypadkami brzemiennej a krwawej...

Bierzmy numer za numerem z szczupłego kompletu, jaki zbieracz staranny dotąd zachować zdołał.

. . . .

Więc „Kometa“...

Warszawa. Rzeka łask carskich, kapie kroplami na Kongresówkę. Oto o nowej dowiadujemy się wspaniałomyślności! Jestto ukaz, którym car umniejsza kary cielesne, rozkazując, ażeby każdych 99 pałek rachowano za pełną setkę.

*

Ogłoszenie księgarskie. Wyszło i jest do nabycia „Doskonały grubianin, taki, jakim być powinien, czyli sztuka prowadzenia polemiki dziennikarskiej.“

*

Myśl. Jeżeli we Lwowie występki i występni mnożą się, są temu w zna-

Z DZIEJÓW MĘCZEŃSTWA.

I.

Krwawy posiew.

...Zgrzytnęły wrzeciądze
I w głuchość niezmąconą, która tu przymierze
Z carskimi siepaczami dzierżąc, więźniów strzeże,
Wpadło echo ciężkiego stąpania ze sieni...

W małym otworze okna pierwszy brzask się mieni,
Zaglądając litośnie, czy tylko ciekawie,
W oczy więźnia, co spoczął na spróchniałej ławie.
Wszechobecną—zaprawdę, carska jest potęga,
Lecz i ona w dziedzinę snu jeszcze nie sięga.
Oto więzień z uśmiechem na wybladłej twarzy
Urąga w śnie tej mocy... Słodko mu się marzy.
Zapewne na fantazji skrzydłach znów doń spływa
Przeszłość jasna, pogodna, różowa, szczęśliwa;
Dni dziecięctwa anielskie — lub późniejsze one,
Gdy młodzianem się zerwał na Polski obronę,
Z wiarą silną, iż przyszła już nakoniec chwila,
Co z poczwarki ma dobyć wolności motyla.

Weszli... Dozorca przy drzwiach pozostał. — „Spi!“ rzecze...
Oficer do tapczanu podszedł i w człowiecze
To widmo wynędzniałe, wzrok bystry zanurza...
Dostrzegł uśmiech na twarzy, co teraz jak róża
Płonie, zdobna gorączki szkarłatem jaskrawo;
Szept usłyszał, co ciszę zdał się mącić wrzawą
Przytłumionych radości — i przeczuciem ducha
Odgadł, co niedostępne dla oka, ni ucha...

Pod szynelem zadrżało serce niespodzianie...
Wtem więzień się poruszył na twardym tapczanie;
Westchnął i sen miniony ścigając tęsknotą,
Ujrzał tych, co przybyli.
Wstał i spytał: „Kto to?“

Ale zanim odpowiedź wyszła z ust siepaczy,
Zrozumiał, co przybycie niespodziane znaczy.
—„Więc sąd zapadł?... Jam gotów; bez żalu i trwogi
Opuszczę te kazienne, gdziem marł zwolna, progi.
Nie bój się, kapitanie! Oporu nie stawię!“
I wyszli...

W pół godziny potem, na murawie,
Pod murem cytadeli, krew broczył różową
Trup skazańca z strzaskaną od kul carskich głową.
Nad trupem stał kapitan w posępnej zadumie...
W tej chwili on już wszystko pojął i rozumie.
Z posiewu krwi i śmierci, boh-car, jako żywo,
Sam kiedyś zbierze krwawe i zabójcze żniwo...

Umoczył w krwi skazańca chustę, aż jak kwiecie
Skraśniała i szepnąwszy: „Pomszczeni będziecie!“
Odszedł przejęty grozą ludzkiej hekatomby...

czнej części winne napisy na słupach stojących przy rogatkach: we Lwowie jedź „na lewo“ i skręcaj „na lewo“. Można-ż się dziwić, jeżeli ktoś, szczególniej w... karecie, z prawej zboczy drogi?

*

„Gazeta Narodowa“ — od czasu jak zmieniła redaktorów, znajduje szalony odbyt, mianowicie w c. k. policyi, tak dalece, że w parę godzin po wytłoczeniu każdego numeru drugi nakład staje się koniecznym!

*

Sprostowanie. W „Dzienniku literackim“ jest wzmianka, jakoby „Kometa“ był dziełem młodzieży. Oddając hołd prawdzie, widzimy się powodowani oświadczyć, iż redakcya nasza składa się z ludzi starszych od samego „Dziennika literackiego“, którzy już wiele kolei przebyli, nawet najfatalniejszą ze wszystkich... kolej galicyjską!

*

Tempora mutantur. Niegdyś młodzieniec zapytywał księgarza: „Prosiłbym o jaką piękną książkę z obrazkami.“ Dziś chłopiec pyta: „Proszę mi dać taktykę piechoty Chrzanowskiego!“

. . . .

„Kuźnia“ powstała na gruzach „Komety“, i przedstawia się o wiele okazalej, tak pod względem tekstu, jak i ilustracyi.

Przerzucamy ją z najwyższą ciekawością.

Warszawa. Jak wiadomo wolno było w Warszawie po godz. 11. w nocy chodzić tylko przy latarni. P. oberpolicmajster warszawski znosi teraz ten porządek i pozwala chodzić bez latarek. Pozwalamy sobie przy tej sposobności mieć nadzieję, iż nadejdzie chwila, w której p. oberpolicmajster choć będzie... przy latarni nie będzie przecież mógł chodzić...

*

Upiór.

Zasiadł w pokojach szerokiej ulicy
W fotelu strojnym w aksamit ponsowy,
Spokojną drzemką zwarły się źrenice,
Cóż to? To Wydział krajowy!

Patrz! sześciu członków życia mu nadaje,
Tyluż zastępców użycza uroku,
Wydział ma dzierżyć galilejskie kraje,
A więc... śni o nich od roku!...

Lecz mówią ludzie, że on czasem wstanie
Raz na rok w zimie, raz w lecie,
I pisze długie, długie sprawozdanie
O swojej drzemce, w gazecie...

Ci, którzy bliżej niego zamieszkali,
Wiedzą, że Wydział ten co rok się budzi,
Chrapania swego protokół uchwali
I puszcza pomiędzy ludzi!

A gdy rozeszle numera gazety
Wraca do gmachu, opadły na sile,
Że się tak strudził... I znowu niestety!
Usypia, gdyby w mogile!

Wiele kraj czeka od tego Wydziału,
Lecz są, co mówią o jego pogrzebie...
Wróżą, że zginie... Chrapając pomału
Zabije pono sam siebie!...

*

Przysłowia polskie. Jak trwoga to do... ludów! Nie knutem to... łaską!

*

Ogłoszenie. Zbiegł ztąd niedawno chłopczyk 50 letni, który miał na sobie czerwoną koszulkę i płócienne szarawary. Ktoby go chciał odszukać, niech się zgłosi do Genui, gdzie otrzyma stosowne wynagrodzenie i wolny przewóz pod temi samemi warunkami, co przed dwoma laty. Turyn, sierpień 1862.

*

Z polityki. „Wiesz... ja się bardzo boję o tego Wiktora Emanuela, bo ten Garibaldi, na niebezpieczną drogę go popchnie!...“ „Nie bój się.. każda droga prowadzi do Rzymu!...“

*

Z bruku. Przy poświęceniu studni na placu Ferdynanda zgromadziła się publiczność bardzo nielicznie i to w sukniach roboczych. Gani to „Dziennik polski“, pisząc: „to zdaje nam się nie dobrze...“ Nam się zaś zdaje, że „Dziennikowi polskiemu“ w samej rzeczy nie dobrze się dzieje!...

*

Warszawa. Dowiadujemy się właśnie, że Jego Carska wysokość Namiestnik w Królestwie Polskiem następującą

A gdy cara poszarpał później wybuch bomby,
Zwisła na szubienicy obok Żelabowa,
Oficera carskiego niegdyś mściwa głowa...

II.

Sybir

...Cudze mnie tylko tam powiodły słowa
I cudzych wspomnień obraz wstał przedemną
I cudzy głos mi mówił: „Oto owa
Kraina grozy pełna, która ciemną
Plamą zaległa ziemi szmat olbrzymi;
Oto kostnica ludów, łan cmentarza,
Skąd się wciąż świeża zgniłość trupia dymi
I swym widokiem Boży wzrok przeraża.
Oto skał łomy, a oto w ich cieśni
Katorżne piekło, gdzie pchnięci w okowy
Prometeusze jęczą nowocześni..“

*

Tak mi powiadał głos ów hiobowy,
I zdało mi się, że to we mnie sępi
Szpon się zatopił i że coraz śmielej
Moje on serce rozdziera i strzępi...
I pomyślałem: „Jakże ci cierpieli,
Których powiodła nie cudza opowieść
W straszną krainę, lecz których wybrana
Garstka tam żywcem szła, by światu dowieść,
Że człowiek, cierpiąc, przerasta Tytana?“

Oto granica... We mgły upowitą
Jeszcze Europę widać stąd w oddali,
Lecz już ją Wołgi oddziela koryto,
Lecz się jej do stóp grzbiet uralski wali.
Więc osaczona niemi i odcięta
Ukradkiem tylko szle tutaj na zwiady
Wzrok swój i zda się, stąd, jak gdyby w pęta
Rzucona córa królewska z ballady.
I zda się, jakby więziły ją czary,
Że na rozpaczne pożegnania słowa
Milczy, twarz swoją chyląc w pomrok szary.

Znikła... Dla ilu-ż na zawsze!
Stepowa
Azja swe kręgi niezmierne roztacza
Zimna, posępna, monotonna, pusta...
Nie zna ta ziemia, pługa, ni oracza,
Ni pocałunkiem swoim Boże usta
Nie tchnęły czarów piękna w nią...
Zwierz dziki
Z współdzikim ludem walczy o swe prawo
I mącą ciszę martwą tylko ryki,
Każdy tragedję jakąś głosząc krwawą.

Ale straszniejsze stokroć widowiska,
Skoro w pustyni tej omal bez ludzi, —
Jak zdrój, co nagle z pod ziemi wytryska,
Krwiożercze bestje wrzawa ludzka zbudzi,

„listę“ osób, Jego Wieliczestwu Carowi do najmiłościwszego ułaskawienia z pozwoleniem powrotu na miejsce poprzedniego zamieszkania, przedstawić raczył: 1). Antoni X. w rotach aresztanckich w Bobrujsku, zmarły przed pół rokiem...

*

Ostatnie wiadomości. Z dzienników warszawskich dowiadujemy się, iż car obdarzył pół tuzina dygnitarzy moskiewskich biorących udział w sądzeniu przestępców politycznych Rylla, Rzońcy i t. d. — chrestami z pozwoleniem wieszania tychże!

*

Z tygodnia. Ks. arcybiskup Feliński wyjeżdża dla odetchnienia wolnem powietrzem na przechadzkę i każe się eskortować tysiącem baszkirów...

*

Przegląd tygodnia. 1). Poniedziałek. Rząd moskiewski nakazuje redaktorom dzienników polskich, ażeby natychmiast powarjowali. 2). Wtorek P. margrabia sypia w pantalonach, ażeby mógł mieć rewolwer w kieszeni. 3). Środa. Dziennikom polskim wolno wychodzić, ale ich czytać nie wolno! 4). Czwartek. Policja moskiewska szukając broni, przetrząsa listy na poczcie. 5). Piątek. Policya moskiewska nie znajduje żadnej broni i uwięża wskutek tego 300 osób. 6). Sobota. Dziennik powszechny w napadzie wspaniałomyślności rozdarowuje wszystko, co do niego nie należy. 7). Niedziela. Wielki książe Konstanty z powodu wielkich upałów nazywa polaków szlachetnym narodem... Warszawa spokojna!

*

Echa warszawskie. Podczas przejazdu wielkiej księżnej Meklenburg Strzelickiej, policya moskiewska w Warszawie kazała się wszystkim ludziom pochować... Czy może Wielka Księżna Meklenburg Strzelicka wychowana na dworze petersburskim nieprzyzwyczajoną jest do widoku ludzi?

*

Łaska. W. ks. Konstanty przestępcę politycznego N. N. na dożywotnie więzienie ułaskawiwszy, powiesić rozkazał.

*

Krakowiaki.

Siedzi dudek zadumany, dudek na ko-[ściele
Wiele w świecie jest otwartych i zam-[kniętych wiele.

———

Otwarty jest Garibaldi, co szedł wprost [do Rzyma,
Zamknięty zaś jest król Wiktor co [go w Spezji trzyma.

———

Otwarte jest Francji pole ku przejściu [i sławie
Lecz zamknięty w sobie cesarz, o ży-[cie w obawie.

———

Otwarte są w pruskim sejmie polskich [posłów głowy,
A zamknięty ksiądz, Jagielski i bu-[dżet wojskowy.

———

Otwarty jest w Wiedniu reichsrat. [rok i pięć miesięcy.
A zamknięty Głos i Dziennik i jesz-[cze ktoś więcej.

———

Tylko w biednej Polsce wszystko [zamknięte w tej dobie,
Wolność, prawo, szkoła, kościół i ofiary [w grobie!...

*

Ustępy z pism Mickiewicza

do umieszczenia w miejscach publicznych przy projektowanem upiększeniu m. Lwowa.

Nad gmachem św. Jura.

...Mówią, że upiór skoro wyszedł z ziemi
Oczy na gwiazdę północną wywrócił!...

Nad Domem Narodnym.

...Jama, którąście pod nami kopali,
Na waszą własną wykopana szkodę!...

Nad teatrem niemieckim.

...Nie masz, nie masz mękom końca!
Szarpie nas żarłoczne ptactwo!

Nad Wydziałem krajowym.

...Nadzieje próżne! Cieką dnie, tygodnie,
Upłynął cały drugi rok w pokoju!

Nad Uniwersytetem.

..Usnęli mędrcy...
Pójdźcie spać, dzieci, co wam się marzy?!

*

Ogłoszenie. Poszukuje się takiego ☞ **psa** , któryby z ręki (tu wymieniono nazwisko) jeszcze kawałek chleba przyjął!

*

W Warszawie walą domy, budują baraki, place pełne żołdactwa. Moskale nie myślą więc znosić stanu wojennego. Zdaje się, że na tym punkcie zgadzają się z Polakami, którzy go także znosić nie myślą!

. . . .

A oto i ryciny „Komety i „Kużni“ z owych czasów...

. . . .

*

Gdy wężowemi wijąc się linjami,
Tłum jakiś pieszy, z jezdnymi na czele
Wkroczy. — To zawsze jedni i ci sami
I jedne zawsze ich wędrówek cele.
Co zacz ci ludzie i co ich przywiodło?
Chcesz wiedzieć? Spojrzyj: każda twarz ci [wskaże...
Powolnych skonów jedni mają godło,
A tamci drudzy — Tamci? To grabarze!

*

Stanęli... Zwarły się szeregi trupie...
Tu wypoczynek... W koło step kosmaty
Ze słupem w środku... Przy tym czarnym słupie
Dwa się witają i żegnają światy.
Tu im sałdacka nawet czeń pozwoli
Po raz ostatni spojrzeć okiem ducha
Ku własnej chacie, ku ojczystej roli;
Westchnąć do matek, żon, do brata, drucha...
Umierający niosą pożegnanie
Pozostawionym pośród żywych rzeszy:
I ojców ziemi, której im nie stanie,
Gdy śmierć z kielichem ulgi swej pospieszy,
I ojców mowie, której dźwięk tak drogi
Będzie im gorzką osładzał tęsknicę;
I ojców wierze, która im bez trwogi
Pozwala patrzeć strasznej śmierci w lice.

Ktoś z pośród ciżby wzniośłszy nagle dłonie
Do nieba, łkając, krzyknął: „Na kolana!“
I jak łan zboża, kiedy wiatr powionie,
Zgięła się cała ciżba ta zziajana.
I płacz dziecięcy prawie przebiegł rzędy
I jęły dzwonić łańcuchów obroże
I jedno tylko słowo skargi wszędy
Z śród łez się wzbiło: „Boże! Boże! Boże!“

W tem podoficer skinął: „Hej, sałdaty,
Formować szereg! Naprzód, marsz!...“

*

A w górze
Wiatr chmury ciężkie jął szarpać na szmaty
I rzucił na dół krople deszczu duże,
Jakby w litości dowód... Lecz Wzywany,
Którego imię po wygnańców rzędzie
Przebiegło, ukrył twarz swą za chmur ściany
I patrząc milczał.
Dokąd milczeć będzie?

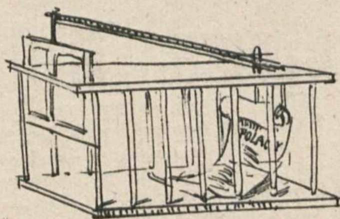
St. Rossowski.

Z przyszłych wyborów.

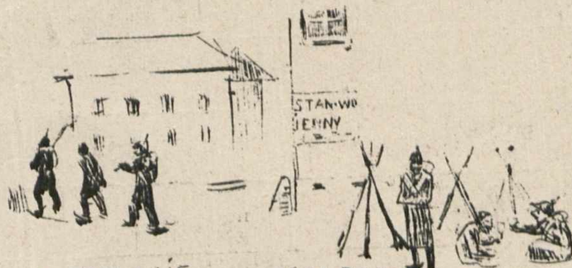

KANDYDAT: Moi PANOWIE, widzicie we mnie jak najobszerniejszą rękojmię, że wysiedzę w Wiedniu, przynajmniej dwa razy tyle, co inni Kandydaci.

ŁAPKA·WARSZAWSKA

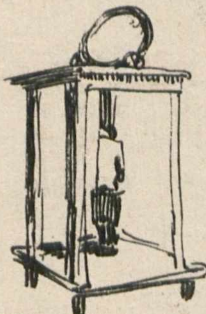

ILLUSTRACJE DO NOWYCH REFORM w KONGRESÓWCE

POLACY! PODDAJCIE SIĘ DOBROWOLNIE NIEWOLI — A NAJŚWIĘCEJ ZARĘCZAM ŻE WAM JEJ SAMOWOLNIE NARZUCAĆ NIE BĘDZIEMY.

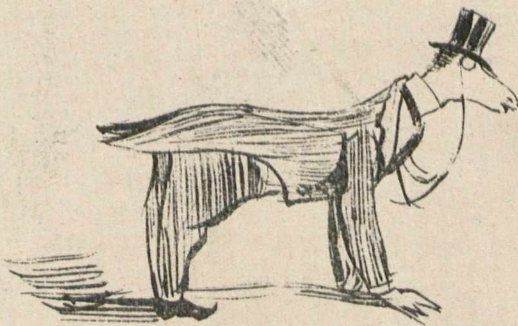
Instrument służący do tego, ażeby w Warszawie w wieczór nie zabłądzić — do policji.

MĄDREJ GŁOWIE DOŚĆ PO SŁOWIE

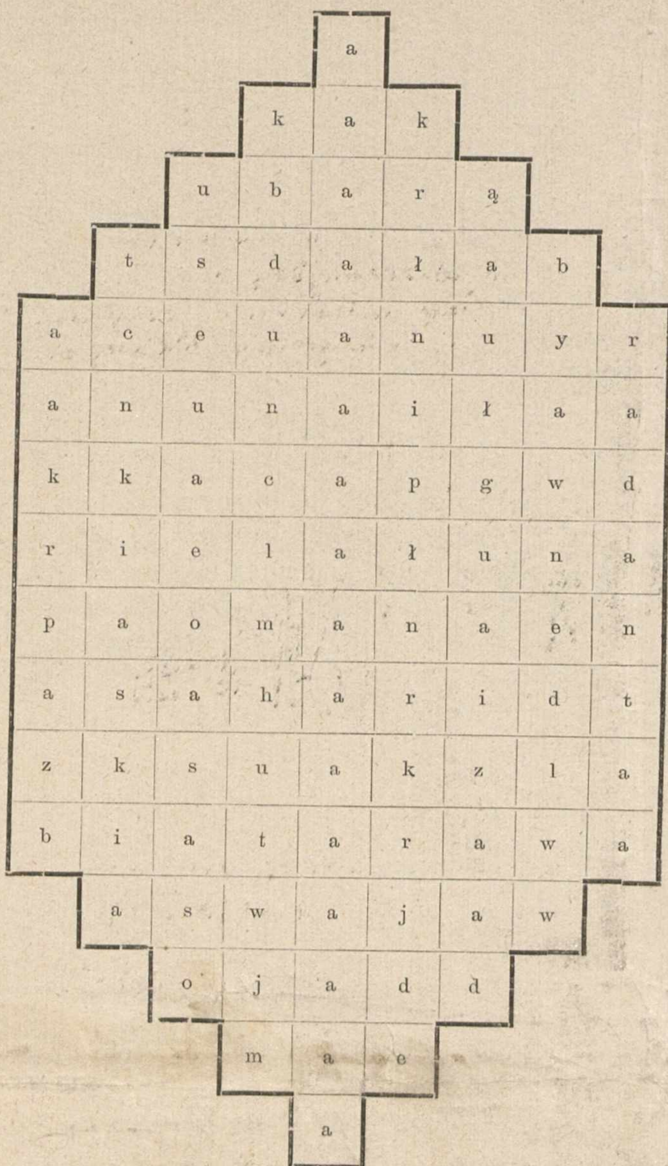

KSIĄZE DOŁGORUKOW
żarliwy i zajadły liberał
MOSKIEWSKI

ANONIM

Nr. 3. Zadanie krolewskie.

Ciągi króla szachowego. Tekst zawiera 26 słów, z których wszystkie kończą się na tę samą literę. Z odgadniętych słów należy utworzyć koło, którego promieni mają być owych 26 słów, a wspólna końcowa litera jego osią. Obwód utworzonego w ten sposób koła da imiona i nazwiska dwóch żyjących pisarzy polskich.

Nie-sfinks.

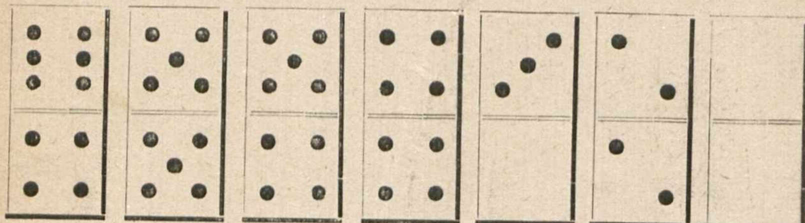
Za trafne rozwiązanie tej łamigłówki przeznacza się powieść Adama Krechowieckiego p. t. „Szary wilk".

Nr. 4. Zagadnienie dominowe.

(Poświęcone Au — re — le — mu).

Panowie A. B. C. i D. umawiają się że będą bardzo spokojnie grać, każą sobie podać po flaszce pilzneńskiego, zapalają papierosy i biorą po 7 kamieni. Suma oczek na kamieniach pana D. jest o 11 mniejszą jak na kamieniach pana B. ale za to o 10 większą jak u pana A.

C. ma:

A. kładnie dublę. B. i C. pasują. D. dostawia. A. kładnie kamień. B. pasuje. C. dostawia dublę. D dostawia. A. dostawia. B. i C. pasują. D. dostawia. A. dostawia. B. i C. pasują. D. dostawia. A. dostawia. B. i C. pasują. D. dostawia. A. dostawia. B. C. i D. pasują. A. kończy partję swoim ostatnim kamieniem dwójką

i bierze pulę.

Suma oczek na 13 postawionych kamieniach wynosi 60, u D. zostały dwa kamienie na których suma oczek wynosi 16.

Pytanie teraz, jakie kamienie miał A. a jakie B. i jakie kamienie położył D.

Rozwiązania.

Nr. 2.

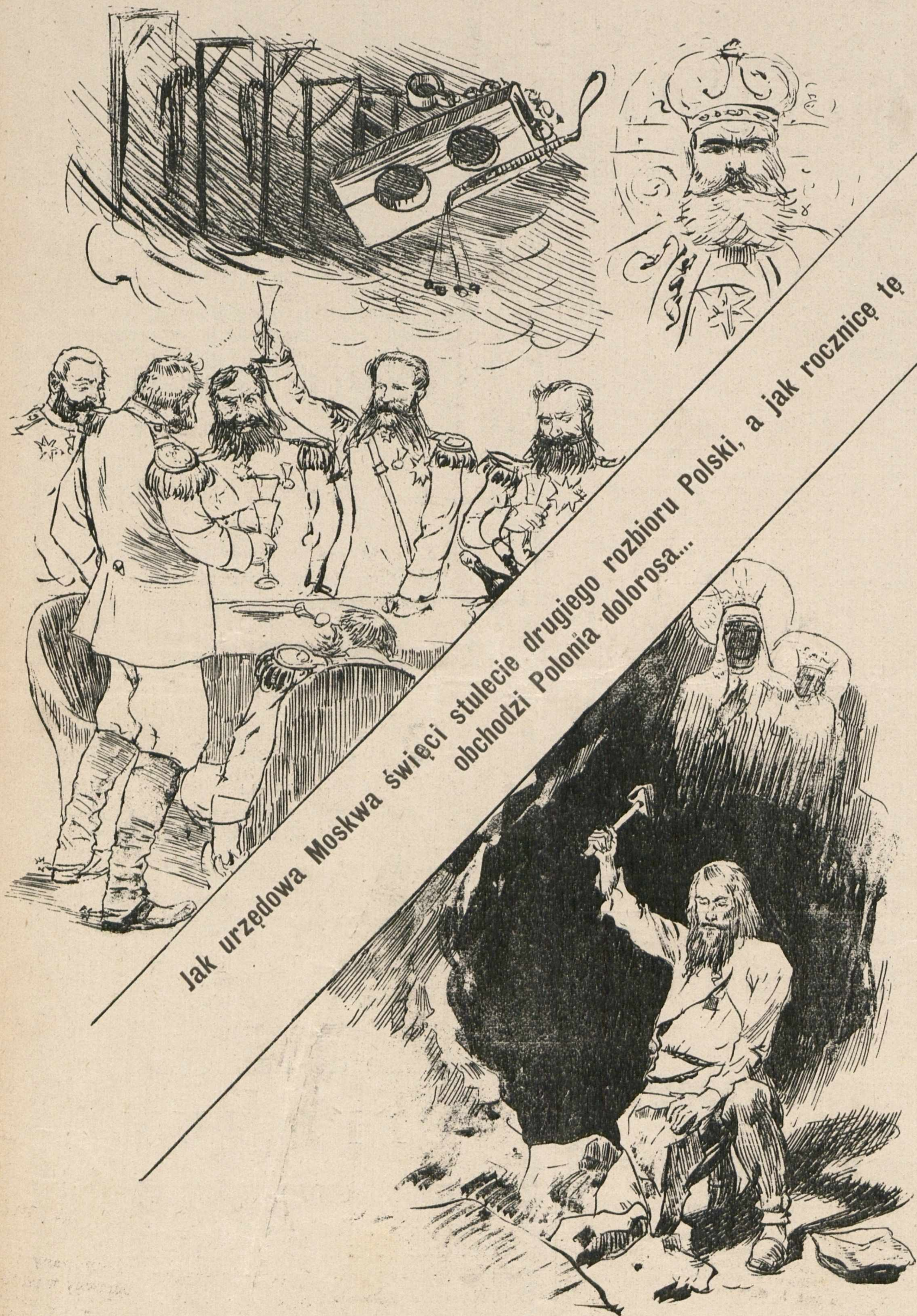
Korony, Ankwicz, żeglowiec, daktyle, zalety (odwrotnie), Satyr,

kożuch, rasowiec, zegary, elew, czasokres, ziarenko.

dywany (odwrotnie).

Każdy skrzeczy do swych rzeczy.

Trafne rozwiązania nadesłali: ks. Tomasz Mach z Wyszytyc, pani Marja Jamrogiewiczowa z Rohatyna, pan Władysław Wszelaczyński ze Lwowa, p. Orlo.

Jak urzędowa Moskwa święci stulecie drugiego rozbioru Polski, a jak rocznicę tę obchodzi Polonia dolorosa...

Wydawca i Redaktor odpowiedzialny: **Romuald Theodorowicz.** Z drukarni i litografii Pillera i Spółki (Telefon Nr. 74).